

2021-09-23
S2021/06575(delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag om kompetensförsörjning inom primärvården

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med Nationella vårdkompetensrådet och i dialog med övriga berörda aktörer, ta fram förslag som syftar till att stärka medarbetarna och säkra den framtida kompetensförsörjningen inom primärvården.

Socialstyrelsen ska tillsammans med Nationella vårdkompetensrådet ge förslag på riktade nationella insatser samt insatser som regioner och andra aktörer kan vidta. I förslagen så ska följande ingå:

- vilka insatser som kan vidtas för att kunna utveckla, motivera och behålla de medarbetare som redan idag arbetar inom primärvården,
- hur kan primärvården attrahera och locka till sig nya medarbetare,
- hur kan primärvården medverka i högskoleutbildning av framtida medarbetare samt i forskning, samt
- insatser som kan vidtas för att främja en geografisk rörlighet och rekrytering till primärvård i glesbygd och socioekonomiskt utsatta områden.

Socialstyrelsen ska, med stöd av den kompetens som finns i Nationella vårdkompetensrådet och genom att ta tillvara på rådets samverkansarenor, även redovisa ett planeringsunderlag och ta fram rekommendationer för dimensionering av läkarnas specialiseringstjänstgöring (ST) inom allmänmedicin på nationell och regional nivå. I underlaget och rekommendationerna ska följande framgå:

- hur många ST-tjänster inom allmänmedicin det finns att tillgå i dagsläget och hur stor efterfrågan är,

- hur många specialistläkare inom allmänmedicin det finns att tillgå i dagsläget och hur stor efterfrågan är,
- hur stor andel av specialistläkarna i allmänmedicin som förväntas gå i pension under perioden 2022–2035,
- hur många handledare för ST som finns att tillgå i dagsläget,
- en bedömning av tillgång och efterfrågan på ST-tjänster inom allmänmedicin under perioden 2022–2035 och rekommendation om hur många ST-tjänster som behövs,
- en bedömning av tillgång och efterfrågan på specialistläkare inom allmänmedicin under perioden 2022–2035 och rekommendation om hur många specialistläkare inom allmänmedicin som behövs,
- hur tiden mellan läkarlegitimation och bevis om specialistkompetens kan kortas och vilka resurser och åtgärder som krävs för det, samt
- hur många läkarstudenter som förväntas examineras per år 2022–2035.

I genomförandet av uppdraget ska Socialstyrelsen samverka med Nationella vårddkompetensrådet och andra berörda myndigheter t.ex. Universitetskanslersämbetet, universitet och högskolor och föra en dialog med organisationer som företräder professionerna och andra berörda aktörer.

Socialstyrelsen ska senast den 1 maj 2022 lämna en skriftlig delredovisning av arbetet med uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Socialstyrelsen ska senast den 30 november 2022 lämna en skriftlig slutredovisning av arbetet till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

För uppdraget får Socialstyrelsen använda 1 500 000 kronor under 2021 som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2021 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagspost 01 Professionssatsningen. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 december 2021.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2022. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Rekvisition, återbetalning och redovisningar ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Regeringen inrättade den 1 januari 2020 ett nationellt vårdkompetensråd vid Socialstyrelsen som ska bidra till en god planering av vårdens kompetensförsörjning genom att bl.a. göra samlade bedömningar av kompetensförsörjningsbehoven baserade på tillgängliga kunskapsunderlag och stödja beslutsfattare på nationell och regional nivå i frågor av betydelse för kompetensförsörjningen. Syftet med rådet är att stärka och formalisera samverkan om kompetensförsörjning i hälso- och sjukvården. Rådet ska främja samverkan mellan berörda aktörer och säkerställa att samtliga aktörer har en gemensam bild över kompetensförsörjningsbehoven i vården, tillgängliggöra fakta- och kunskapsunderlag och sammanställa och lämna bedömningar till berörda aktörer och beslutsfattare i frågor som har betydelse för kompetensförsörjningen på lokal, regional och nationell nivå.

Målet med regeringens primärvårdsreform är att patienten får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan. Målet är också att patienten är delaktig utifrån sina förutsättningar och preferenser samt att hälso- och sjukvårdens resurser används effektivare. En god kompetensförsörjning är central för att primärvården ska kunna vara navet i hälso- och sjukvården och för att nå målet om en god och jämlik vård i hela landet behöver den framtida kompetensförsörjningen av bl.a. sjuksköterskor och läkare säkras, särskilt inom de specialiteter där det idag råder brist.

I Socialstyrelsens nationella planeringsstöd (NPS) för 2021 framgår det att det råder brist på specialistläkare inom 19 av 21 regioner och tolv regioner uppger att de har brist på specialister i allmänmedicin. Antalet utfärdade läkarlegitimationer minskade mellan 2015–2019, men samtidigt ökade antalet examinerade läkare under samma period vilket tyder på att det uppstått flaskhalsar mellan avslutad grundutbildning och utfärdad läkarlegitimation. Under 2021 startar den nya läkarutbildningen som omfattar sex års heltidsstudier och allmäntjänstgöringen (AT) som krav för legitimation avskaffas därmed. Samtidigt införs bastjänstgöring som en ny obligatorisk inledande del av ST. Medelväntetiden för att få en AT-tjänst har under en längre tid ökat och det finns ett behov av att öka antalet AT-tjänster samtidigt som BT-tjänster införs.

I NPS 2021 framgår det att 21 regioner rapporterar att efterfrågan är större än tillgången på specialistjuksköterskor. En av de specialistinriktningar där flest regioner beskriver att det föreligger brist inom är bl.a. distriktssköter-

skor. Vidare har 17 regioner uppgett att det råder brist på grundutbildade sjuksköterskor.

Det framgår vidare i NPS 2021 att 17 regioner rapporterar att det råder brist på psykologer, 13 regioner rapporterar brist på fysioterapeuter och elva regioner rapporterar brist på dietister.

Mot bakgrund av ovanstående får Socialstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med Nationell vårdkompetensrådet och i dialog med andra berörda aktörer, ta fram förslag på riktade insatser i syfte att stärka medarbetarna och säkra den framtida kompetensförsörjningen av t.ex. specialistsjuksköterskor inkl. distriktsköterskor, specialistläkare i allmänmedicin, dietister, psykologer och fysioterapeuter i primärvården.

Uppdraget syftar till att stärka kompetensförsörjningen i primärvården men även att ytterligare tydliggöra rådets strategiska och operativa roll när det gäller den långsiktiga kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården.

I arbetet med åtgärdsplanen behöver Socialstyrelsen ta hänsyn till framtidens hälso- och sjukvård med bl.a. förändrade arbetssätt, digitalisering och demografisk utveckling. Uppdraget omfattar såväl offentliga som privata vårdgivare.

Medel beräknas för uppdraget även under 2022.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Petra Zetterberg Ferngren

Kopia till

Finansdepartementet/Ba

Utbildningsdepartementet/UH

Kammarkollegiet

Universitetskanslerämbetet

Nationella vårdkompetensrådet

Sveriges Kommuner och Regioner